

TELEGRAFUL ROMÂN.

Are Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sunt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

„Telegraful Român”

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe
trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1887, cu prețul
cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire
pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-
Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde
se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se
fie scrise bine, ca să se poată cel.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror
abonament se sfârșește cu ultima Martie 1887, să-și
înnoiască abonamentul, pentru că altfel espeditura va
fi silită a abona espedirea foaiei*).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unei
fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, 16 Martiu, 1887.

Ministrul honveților din Ungaria, dl baron Fe-
jervári, și-a aprins pae în cap cu răspunsul, ce l'a
dat deputațiunii tinerimei universitare din Buda-
pesta. Și este foarte natural, ca ungurii să nu fie
mulțumiți cu răspunsul, — dacă e vorba, ca să fim
drepti.

Se simt de tot ofensați frații maghiari, când
din gura unui ministru trebuie să audă, că în armata
comună nici ungurii nu vor avea prerogative.

Dedați ca nisce copii răsfățați, ca toate, dar toate
se meargă după dragă voia lor, cu greu le vine
maghiarilor, când li se spune, că legătura cu Austria
și unitatea statului cere ca armata să fie una prin
urmare și limba una, adică cea germană.

Poate aceasta nu i-ar fi supărat așa tare pe
membrii deputațiunii — dar rău, de tot rău trebuie,
că le a cădută, când ministrul le a spus însă un
adevăr — și adevărul de regulă doare.

Li s'a spus, că un om și o societate de oameni
nu poate face pretensiuni la o cultură mai înaltă,
dacă nu și-a însușit o limbă cultă europeană. Este
și rămanea trebuia ungurilor, că cum se vor descurca
ei din încurcală, ce și o au pregătit ei singuri, mer-
gând la ministrul, să ceară lucruri imposibile, —
lucruri, pe cari ministrul Ungariei dechiară, că nici

nu are de cuget ale înainta la locurile cele mai
înalte spre apăsare.

Vom vedea și noi, cum se vor desvolta lucrurile,
până acum însă simțim, că de tot vătămă și ofensat
este sentimentul public unguresc, și că nu este
imposibil, ca să se înceapă demonstrațiuni peste
demonstrațiuni contra persoanei ministrului, a căruia
nefericire este, că scie limba germană și că nu este
dispus a se indentifica cu cererea tinerimei univer-
sitare.

Noi la rëndul nostru trebuie să dăm și aici
„ați mie, mâne ție.”

Mai dălele trecute, când cu cestiunea tectului
de pe bancnotele unguresci scim, ce larmă făcuse
presa ungurească și ce inscenase din cauza propu-
nerei deputatului boem Dr. Gregor în „Reichsrathul”
austriac.

Ca și din gura șerpilor protestează cu un glas în
contra schimbării tectului, care exprimă și pe ban-
note egemonia maghiară-germană din statul austro-
ungar.

Cumcă cehilor, polonilor, românilor și celorlalte
popoare încă nu le va fi venit la socoteală și nu
le va veni nici ați acest triumf al celor două po-
poare privilegiate — nu încapă discusie, dar tocmai,
fiindcă ați suferă — aia, pentru ce să li se facă
și maghiarilor câte o plăcere a suferi și ei câte ceva.

Noi cei din Ungaria, dacă numai ici-colea ne
ridicăm vocea pentru respectarea legii naționalită-
ților — când aducem casuri concrete, cumcă ea este
călcată, ni se răspunde, că nu suntem vrednici de
beneficiile acelei legi; ca și cum legile ar fi ecsistând,
ca ele să se ecsecute loial, numai sub anumite
condițiuni.

Ungurii au armata lor și tinerimea maghiară
nu poate lucra mai înțelepțesce, decât dacă se pune
în serviciul acelei armate, ai căror ofițeri ați sunt
tot așa de bine plătiți, ca și ofițerii armatei comune.
Ei, dar frații maghiari își cugetă, că ar fi bine să
cuprindă teren și în armată comună. Poștească să
o facă le dăce ministru — dar poștească a învăța
și limba acelei armate. Ce ar fi, să dăm noi, cari
bine, reu, dar ca să putem aici ocupa numai un
oficiu cât de slăbuț avem necesitate ca pe lângă
limba maternă să mai cunoaștem cel puțin pe cea
maghiară și în unele locuri hotărât și pe cea germană.
Și nouă ne vine greu, că prin învățarea a încă două
limbi ni se răpese timp, ca să putem trăi aici, deși
și noi credem a fi în drept a ne numera între fii
acestei patrii. Ce ar dăce însă frații maghiari, dacă
li s'ar cere în interesul serviciului și în interesul

cetățenilor, pentru cari sunt puși diregători publici,
când li s'ar impune și dlor pe unele ținuturi cuno-
șcința perfectă a limbei germane ori române.

Un român — dacă nu pune un accent pe „a,”
poate fi sigur, că în tabela de cualificațiune primesce
drept recomandăție de la șeful seu „nu scie limba
statului” și cu aceasta cualificațiune apoi ministrul
trece iute preste el, de ar fi el iuristul cel mai bun,
omul cel mai onest, ampoiul cel mai activ și mai
diligent. Noi însă cu de aceste suntem dedați și
suferința la noi deja a ajuns în stadiul de a nu mai
putea avea formele gradațiunii — și dedați a suferi
nici că mai reflectăm la anomalii de soiul acestora.

Ungurii nostri sunt însă mai simțitori să vede
treaba. Ei, călcați, nu pe piciorul întreg, nici pe
cap, ci numai pe câte o bățură strigă în gura
mare și osândesc de moarte pe un ministru, care in-
directe vorbește cătră direcțiunile gimnasiilor un-
guresci și cătră direcțiunile colegiilor reformate din
Ungaria și Transilvania, ca să pună mai mult pond
pe însușirea limbei germane, care acum prin acele
scoli a ajuns aproape de batjocură.

O procedere aceasta, care mai târziu apoi se
resbună asupra junimei maghiare, și se resbună asu-
pra comerciantului, industriașului, profesorului, me-
dicului, inginerului și asupra tuturor funcționarilor
de stat.

Ar trebui ca să vină și frații maghiari la pri-
cepere, că a cunoaște limba germană încă nu înseamnă
a se germanisa, precum nici a cunoaște limba ma-
ghiară nu înseamnă a se maghiarisa cineva, după
cum noi în reflecșiunile noastre față de cei cu
„Kultur egyetel” dela Cluș, nu odată o am accentuat.

Este însă și rămanea o necesitate pentru tot
omul cu pretensiuni de cultură, ca să nu cunoască
numai o limbă fie ea chiar limba maghiară, dacă
nu cumva are de cuget, ca să se oprească la Pojon,
și de aceea pe nedrept se vede, că s'au supărat ma-
ghiarii, și pe nedrept fac grave imputări ministrului.

Cum le ar veni la socoteală întrebăm noi, dacă
am trimite o deputație la ministrul honveților ca
tinerii români să poată depune esamenele în limba
română, lăsăm să răspundă frații dela presa din
Cluș. — *Ja, das ist mirs anders Bauer!*

Revista politică.

De un timp încoace relațiunile între popoarele
monarhiei noastre devin din ce în ce tot mai încordate.
Parcă înadins se caută motiv a se provoca ceartă
și vrasbă tocmai în momentele, când monarhia noa-

FOIȚA.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1887.

Raportul

secretarului general asupra lucrărilor făcute în anul
1886—87.

(Înceiere.)

V. Colecțiunile.

Biblioteca Academiei, dimpreună cu toate lucrările sale
sciențifice, de manuscrise, de documente istorice, de monede,
au continuat în decursul anului încetat a crește din ce
mai mult.

Comisiunea bibliotecii va prezenta relațiunea sa amă-
nunțită asupra creșterii colecțiunilor puse sub a sa specială
supraveghia, precum și asupra lucrărilor făcute în decur-
sul anului pentru catalogarea și buna lor întreținere.

Aici am deosebită plăcere a aduce la cunoștința D-voastre,
că M. S. regele Italiei a binevoit a onora Academia, dis-
punând să i se trimeată, prin Ex. Sa onorale de Tornielli
Brusati, splendida edițiune a *Divinei Comedii* cu comentariul
latin innedit al lui Stefan Talice da Ricaldone, publicată din
ordinul M. Sale și dedicată principelui regal Vittorio Emanuele.

2. Sanctitatea Sa Papa Leon XIII a binevoit a dis-
pune, să se trimeată Academiei 11 volume foarte frumoase legate
publicate din ordinele sale cu cheltuiala sa. Aproape toate
aceste volume sunt isvoare istorice de o mare valoare. Între
ele se află Regestele Papilor Clemente V, Leon X, Onoriu
III; precum și catalogul descriptiv al manuscriselor biblio-
tecei Vaticanului. Volumele trimise sunt numai începuturile
publicațiunilor, ale căror continuări sperăm, că ni se vor
trimit. Academia a decis a-și exprima recunoștința sa tri-
mițând S. Sale Papei publicațiunile sale.

3. În decursul anului s'au stabilit noauă relațiuni de
schimbul publicațiunilor cu următoarele institute și societăți
sciențifice:

Societatea istorică și archeologică din Timișoara,
Institutul Canadian din Ottawa,
Muzeul Czartoryski din Cracovia,
Societatea imperială de istorie și archeologie din Odessa,
Academia teologică dela Kiev,
Comisiunea regală pentru istoria patriei din Veneția,
Societatea reto-romană din Coira,
Direcțiunea arhivelor de stat din Varșovia,
Biblioteca națională centrală din Florența.

4. Colecțiunea numismatică a crescut în cursul anului
cu un număr însemnat de monede vechi mai cu seamă mol-
dovenesci.

5. De asemenea a crescut foarte mult și colecțiunea
de documente istorice din țeară; mai multe persoane dori-
toare de a vedea desvoltându-se studiarea istoriei naționale,

aprețind silințele, ce-și dă Academia pentru aceste studii,
au dăruit hrisoave, zăpise și alte documente; delegațiunea
pe de altă parte s'a silit a procura cât s'a putut mai multe
astfel de documente.

Colecțiunea de documente, formată aproape întreagă în
ultimii trei patru ani, era numai în mică parte regulată cu
inventarie descriptivă ale documentelor. Personalul biblio-
tecei și al cancelariei noastre fiind foarte ocupat cu lucrările
bibliotecii de cărți tipărite, nu dispunea de timp necesar
pentru a face inventariul descriptiv al întregii noastre co-
lecțiuni de documente, lucrare, care nu se poate face bine,
decât încet și cu multă atențiune. Pentru ca totuși aceste
inventarii, necesare pentru studiarea documentelor, să se
poată face, am însărcinat pe bibliotecarul Academiei să-și
ia în ajutor o persoană competentă, care sub îngrijirea sa,
să facă inventariile necesare, dispunându-i la dispozițiune
spre acest scop câte o sută de lei pe lună din diurnele mele.

6. În ajunul chiar al sesiunii generale la Academia
Înalt Prea Sfințitul mitropolit al Moldovei, Iosif Naniescu,
în răvna neobosită, ce are pentru cultura națională, a făcut Aca-
demiei un dar neprețuit. Înalt Prea Sfinția Sa mi-a făcut dis-
tinsa onoare a me însărcina să presint Academiei un volum, în
care sunt legate împreună: *Néa Σύνωψις Διαφόρων Ιστο-
ρίων ἀρχομένην ἀπὸ κτίσεως κόσμου...* tipărită la Veneția
în 1650, — *Βιβλίον καλοῦμενον Ἐκλόγιον...* tipărită ase-
menea la Veneția în 1663.

Acest volum a aparținut metropolitului Dosofteiu, și
i-a servit pentru prelucrarea *Proloagelor* sale, după cum se

stră are mare lipsă de pace și linisce internă, întărindu-se din lăuntru ca cu atât mai tare se poată fi harnică a pași hotărât în politica externă

Maghiarii conduși de șovinismul, ce-i caracterizează, au ajuns așa de departe încât cehii nu numai, că nu mai vreau nici a-i creșta, dar foile boheme de o vreme încoace scriu articoli pentru de a întări pe cehi în contra poporului maghiar. Și din asta pricină suferă o stagnare foarte mare toate produsele din Ungaria. A ajuns lucrul și până acolo, încât e vai și amar de pelea sermanului neguțator ceh, care ar îndrăzni să intre în relațiuni de neguțătorie cu vreun ungur. Se vorbește chiar de cluburi, a căror țintă este, să dea lovitura de moarte proveniențelor maghiare.

Revisiunea de aplanare regnicolară ungaro-croată, ce și are începutul decând cu certele asupra firmelor — pajurelor — în anul 1883, încă s'a finit în înțeles negativ. Atât dieta din Budapesta cât și dieta croată au primit rapoartele deputațiilor regnicolare asupra cauzei neînțelegerilor și între ruperea pertractărilor cu privire la folosirea limbei. Ambele diete au luat lucrul spre sciință și cu aceasta s'a încheiat deocamdată cestiunea în mod formal. Se sperează însă, că pertractările se vor reincepe preste puțin timp și anume, când se vor începe pertractările între ambele guverne cu privire la stipulațiunile finanțare. Foile croate laudă ținuta delegaților croați, căci nu s'au lăsat a fi seduși de apucăturile maghiare. Ele nu exprimă decât un afront al croaților față de maghiari, cari, dacă altfel s'ar fi purtat față de poporul croat, croații le-ar putea fi buni pretini și la bine și la reu; dealcum ungurii încă nu voesc să capituleze față de pretensiunile croaților. Referentul Dr. Falk a combătut aspru aspirațiunile croaților, cari pot da naștere la multe și mari neînțelegeri. Cu inima de tot amărită privește și dl Tisza la neisbândă; și cu mare înverșunare combate purcederea croaților, căci — dice dl Tisza — secțiunile croate dela regimul central, cari după natura lor pot avea numai însemnătatea unui birou de tălmăcire și de informațiune, dacă s'ar face concesiunile cerute de croați ar deveni pentru Croația un fel de regim secundar. — Astfel stau lucrurile la noi.

În afară relațiunile nu s'au schimbat; numai cu privire la alianța celor trei împărați, după cum e informat „Times“ Rusia ear ar dori o nouă încheiere a alianței, dar pe basa luării unor măsuri mai aspre contra revoltanților. Împăratul german n'ar fi neaplicat a se aduce în realizare dorința Rusiei, monarhia noastră însă nu cam prea are voe de a accepta o astfel de alianță, deoarece Rusia în cestiunea orientală continuă a recurge într-o realizare scopului sau la toate mijloacele iertate și neiertate, până la cele mai evidente inconsecvențe. Ceeace în Petersburg se privește de rescoală și conjurațiune, pentru Sofia și Rusciuc se privește ca adevărat patriotism. Rusiei servește revoluțiunea de un instrument, îndată ce se potrivește cu planurile ei. — Aceste informațiuni despre alianța acestor trei monarhi, însă sunt cam dubioase; de oarece, după cum scrie „Polit. Coresp.“, Rusia n'ar putea să intre în alianță, fiind politica ei orientală îndreptată chiar spre a slăbi influința monarhiei noastre în Orient. Ținta Rusiei în Orient e, pe de o parte a înainta încet și sigur spre Constantinopol, pe de altă parte, Țarul vrea să câștige autorității sale o sfințenie mai oficială și mai precisă, proclamându-se în

Ierusalim de cap suprem al tuturor poarărilor și bisericilor ortodoxe, adevă de un fel de pontifex maximus; spre scopul acesta Rusia înființează cu sirguință în sfânta țeară mănăstiri și cumpără o mulțime de moșii.

Ca un fel de reacțiune a năsuințelor Rusiei se poate privi și desvoltarea lucrurilor în Germania cu privire la cestiunea catolică. În casa de sus prusiană s'a adus spre desbatere proiectul de lege bisericesc din Maiu, caruia episcopul Kopp i a mai făcut o mulțime de amandamente, se înțelege în favorul bisericii. În urma acestui proiect de lege biserica catolică s'a mai ridicat încă odată puternic în Germania. Proiectul a fost spriginit din toate părțile, opozițiunea a fost cu mult prea inferioară în puteri pentru d'a fi putut răsturna proiectul de lege. În decursul desbaterilor s'a destins cu deosebire principele Bismarck, care într-o vorbire fulminantă apără tare acest proiect și prin el biserica, căci statul german, cu deosebire în zile din urmă s'a dovedit, cumcă numai cu sucursul bisericii poate să stea așa, precum se află.

Nu se poate restabili pacea (a dis dl Bismarck, între altele) până ce nu m'am împecat cu biserica, căci puterea vrășmașă a centrului creștea mereu, unindu-se cu progresiștii și cu socialiștii, căci ura contra regimului era mai mare ca iubirea către biserică. M'am întrebat de multe ori, ce e de făcut și-am esperiat, că având pe catolici cu noi vom învinge. Noi trebuie să ținem pe credincioșii germani catolici pe partea noastră, ca să putem pune stavilă puternică primeșdioaselor pericole, cari preste puțin timp vor amenința existența noastră națională. Și relațiunile noastre cu Austria se vor îmbunătăți, când nu ne vom mai certa în cestiunea confesională. Răsboiul bisericii contra vrășmașului Vindthorst nu mai e îndolnic asta s'a arătat de când cu alegerile nouă și de când condiționează și pacea. Avem datorință să apărăm pe papa contra democrației unite cu progresiștii, cari cresc oameni periculoși statului; căci preoțimea își scie face datorință față de stat. Papa și împăratul au aici aceleași interese, dela cari condiționează pacea și autoritatea, de aceea alianța lor e de mare însemnătate. Având pace cu Roma nu mai e de așa importanță pacea cu centrul. E papa și regele una, atunci lupta cu centrul e ușoară. Spre a ajunge scopul acesta, recomand proiectul și adausele.

Ce fel de pericole va amenința pe Germania vom vedea deoarece Bismarck prorocese, că se vor întâmpla cât mai curând; ear Bismarck, când vorbește, scie de ce vorbește.

Foaia Germană „Kreuztg“ aduce o mulțime de scrieri în corespondențe din Paris, precum și în corespondențe inspirate din Rusia, că în cercurile diplomatice se discută posibilitatea realegerii principelui Alecsandru de Battemberg. Corespondențele mai adaugă, că relațiunile între Poartă și Rusia sau cam innăsprit, din pricina afacerii cu Rumelia. Se vorbește, că se va primi candidatura și a principelui Oscar de Svedia n. la 1859; deoarece principele George de Leuchtenberg n'are aplicare spre a ocupa tronul bulgar. De altfel bulgarii se tem tare, ca să nu isbucnească nouă revolte înainte d'a se concherna sobrania. De aceea se schimbă detașamentele de trupe în fortărețe și se adaugă detașamente de infanterie, cavalerie și artilerie la toate punctele mai însemnate din țară, pentru ca să se asigure contra unor eventuale încercări de insurecțiuni, ce se observă la

granițe. — Epistola, prin care Zankow rupe pertractările cu marele-vizir e următoarea:

„Alteță! Fiindu-ve cunoscute impregiurările, în cari am fost chemat să încep negoțieri în scopul ajungerii la o înțelegere între regenții actuali din Bulgaria și opoziție, cred, că e de prisos, să mai insist aici asupra lor. Deși am fost însuflețit de cea mai vie dorință de a vedea criza bulgară ajungând la o soluțiune pacifică, totuși n'am putut să nu-mi manifest temerile relative la succesul acestor pertractări, precum am avut onoarea a ve indica aceasta deja la începutul negoțierilor. Atunci mi-am luat libertatea a observa Alteții Voastre, că intențiunile binevoitoare ale guvernului imperial, de a vedea restabilită cât mai curând liniștea și ordinea în Bulgaria, vor întâmpina din capul locului reaua voință și ilioalitatea acelor, cari ajungând în mod arbitrar și prin usurpare la putere, cu greu vor lăsa aceasta din mână, nici cu prețul celor mai extreme sacrificii, lăsând ca țeara să devie prada ororilor răsboiului civil și al ruinei.

S'apoi oare negoțierile n'au probat câtă dreptate aveam? Și când negoțierile trecură mai în urmă la Sofia, deși nu me așteptam la nimic dela spiritul conciliant al regenților nostri, am luat asupra-mi misiunea de a consilia pe amicii mei politici, ca să sprijinească silințele guvernului imperial spre a se ajunge la o soluțiune satisfăcătoare a crizei.

Evenimentele deplorabile, ce se întâmplară în Silistra și Rusciuc, dau încă o dovadă lunei întregi, că a mai sta de vorbă cu actualii regenți ai Bulgariei, în scopul împăcării, este numai o momeală. Guvernul n'a stat un moment la îndoială, de a reprimă răscoala garnisoanelor din Silistra și Rusciuc cu cea mai extremă crușime, deși majoritatea și cei mai însemnați ofițeri ai acelor garnisoane au fost tocmai aceia, cari au contribuit la constituirea guvernului și l-au sprijinit până în timpul din urmă. În timp de două zile aceste două orașe au oferit spectacolul dureros al răsboiului civil și al celei mai teribile distrucțiuni. În acest scurt timp au murit mai mulți ofițeri, decât în nefericitul răsboiu cu Sârbia. Vărsarea de sânge, executările de ofițeri și cetățeni, lupta și măcelul în strade, sălbăticia, cu care e asuprită poporația, arestările în mase de ofițeri și cetățeni în toate orașele Bulgariei, tractarea barbară, la care au fost supuși cei arestați, zăgrăvesc cu cele mai vii colori situația țării și tendințele acelor, cari o guvernează.

Față cu această stare deplorabilă cred de a mea datorie, să declar Alteții Voastre în numele opozițiunii, că urmarea negoțierilor nu numai că este nefolositoare, ci chiar primejdioasă, căci ar încuragia pe guvern, să stărne pe calea anarhiei și i-ar permite, ca după plac să dispue de onoarea, viața și averea cetățenilor.

În urma declarațiunii, ce mi-am luat onoare a ve face aici, cred de a mea datorie să adaog, că e de urgență neapărat a se lua în vedere mijloace și măsuri spre a se preveni alte evenimente triste, în care Bulgaria ar mai putea fi pătată cu sânge. (semnat) D. Zankow.“

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Budapesta, 26 Martiu, 1887. După cum s'a anunțat prin jurnalele maghiare de aici, preste puțin timp va apăre o carte „Despre originea românilor și despre constituirea statului și a națiunii române.“ Autorul ei este domnul Dr. Réthy, oficial la muzeul național maghiar din Budapesta, și unul dintre scriitorii juni șoviniști de tagma ce-

poate vedea din numeroasele adnotațiuni scrise de însuși mâna sa. Ceea-ce mărește însă importanța acestei cărți sunt cele patru din urmă fețe, pe cari se află scrise de mâna mitropolitului Dosofteiu în grecesce actul patriarhal despre Dragoș Vodă din 1392 (în Miklosich, *Acta Patriarchatus*, vol. II. p. 156), — în slovenesce și românesce amintirea uricului lui Roman Vodă din 1393) — în latinesce șapte versuri scrise pe tablă de aur, care se afla în palatul Craiului Leșescu, Ioan Sobieski, — și în românesce descrierea acestei inscripțiuni. Academia întreagă va arăta, cred, prin un vot special recunoștința sa Prea Sfințitului mitropolit care, la pagina 119 a *Eclogariului*, a atestat cu însăși mâna sa acest dar.

VI. Concursurile.

La concursurile premiilor destinate a se da în sesiunea generală din acest an s'au prezentat următoarele publicațiuni și manuscrite.

1. La concursul premiului *Năsturel-Herescu* de 4000 lei, pentru cea mai bună carte scrisă în limba română cu conținut de ori-ce natură și publicată în anul 1886, și al premiului *Heliade-Rădulescu* de 5000 lei, pentru cea mai bună carte scrisă în limba română cu conținut literar și publicată în anii 1885 și 1886, s'au prezentat următoarele publicațiuni:

1. Floru Dianu, Salinele române, studiu tecnic și economic.
2. Iancu Theor, Dreptatea orbilor.
3. G. Bengescu-Dabija, Pigmalion, regle Fenicie, tragedie în cinci acte.

4. Dr. N. C. Tomescu, Degenerarea și regenerarea nervilor.

5. Th. Alecsi, Dicționar germano-român.
6. I. I. Nacianu, La Dobroudja économique et sociale.
7. Dr. C. C. Codrescu, Studii asupra spitalului „Bârlad și Elena Beldiman.“
8. A. Vlahuță, Novele.
9. A. Vizanti, Raport asupra proiectului de organizațiune generală a învățământului public. 2 vol.
10. T. C. Văcărescu, Luptele românilor în resbelul din 1877—78. Vol. I.
11. Din ale lui A. I. Odobescu. Michnea-Vodă. — Doamna Chiajna.
12. G. G. Meitani, Studii asupra constituțiunei românilor, fasc. XI.
13. G. Sion, Una sută și una fabule.
14. J. J. Roșca, Lăpușneanu, tragedie.
15. „ „ Fata dela Cozia.
16. Gr. G. Tocilescu, Manual de istoria română.

2. La concursul premiului *Lazăr* de 5000 lei pentru cea mai bună lucrare în limba română asupra subiectului „Flora descriptivă a unui județ din România după alegerea concurrentului“, s'a prezentat un singur manuscris intitulat *Flora Dobrogei* având devisa:

„Il n'y a qu'une manière d'avancer les sciences, c'est de les simplifier ou d'ajouter quelque chose de nouveau.“

3. Nici un concurent nu s'a prezentat la premiul *Alecsandru Ioan Cuza* de 4000 lei pentru cea mai bună disertațiune

în limba română despre: *Istoria românilor în Dacia Traiană dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova și Țeara românească.*

4. La concursul premiului de 1500 lei pentru anii 1883—87 al *Asociației nei craiovene pentru desvoltarea învățământului public* s'au prezentat următoarele publicațiuni:

Dr. C. C. Codrescu, Compendiu de Igienă. Bârlad, 1885.

„ „ Manual de medicină populară. Bârlad, 1885.

La concursul publicat pentru traducerea din *M. T. Cicero* nis, de *officiis liber* I s'au prezentat două manuscrite: unul cu devisa: „*Virtutis laus omnis in actione consistit*“; cel-alalt cu devisa:

„Omul ce arată cu blândețe calea celui rătăcit, din a su lumină pare c'ar aprinde streină lumină, și cu toate acestea și a sa lucește tot cum a lucit.“ Enniu.

Toate publicațiunile și manuscritele prezentate la concurs au fost trimise, la timpul fixat de regulament, comisiunilor și secțiunilor însărcinate cu studiarea lor.

Pentru premiul didactic al Societății craiovene, nefiind aleasă din sesiunea trecută o comisiune specială, rămâne ca această comisiune să se aleagă acum și să i-se dea în cercetare publicațiunile prezentate la acest premiu.

Secretarul general, D. Sturdza.

lor dela „Budapesti Hirlap,” cari ar dori să facă și din petrii maghiari, și fiindcă scriu, astfel de idiome și agitează pre toată ziua în acest înțeles, și speră, că dorința lor ar fi și realizabilă. Dl Réthy e încă om tânăr, abia în etate de 30—35 ani, fiul unui tipograf din Arad, unde s'a și însușit în cât va și o parte din limba poporului român. După cât sunt informat din sorginte deamă de creștământ, dl Réthy de vre-o cinci ani încoace se ocupă cu studiul asupra „Originei românilor”; pe spesele statului a făcut chiar și călătorii în toată vara prin peninsula balcanică spre a face studii asupra popoarelor orientale, precum sërbi, albanezi, cuțovlahi, greci, bulgari și turci. Ce privește cuprinsul cărții, ce va apăre în curând, sunt informat, că dl Réthy combate din toate puterile continuitatea istorică a românilor în Dacia, și susține, că limba română s'ar fi format în Albania în secolul al IV-lea. Din Albania ar fi venit după sosirea ungurilor românii ca păstori în Muntenia, Moldova, Transilvania, Bănat și în părțile din Ungaria. Susține, că românii ar fi înrudiți numai cu popoarele balcanice, ear nici decât cu italienii, francesii, spaniolii și portugezii; afirmă totodată, că țările, unde astăzi se află naționalitatea română, ar fi fost locuite înainte de venirea „păstorilor albaneși români” de mai multe feluri de populațiuni slave, pe cari popoară acești „păstori români” le-ar fi cucerit, veți bine, cu băta păstorească, și pascându-și vitele și oile la munți și pe văi ar fi „romanisat” toată populațiunea slavă de prin toate locurile — chiar și pe cea dela câmpie.

Dnl Réthy a călătorit și prin România. În cartea sa se ocupă mult cu poporul și inteligența din România: poporul, după părerea dînsului, ar fi de origine slavă, dar acum se înțelege romanisată, ear inteligența României ar fi de origine greacă. Chiar și viața din București n'ar fi alt ceva, decât o edițiune noa din viața din Athena.

Binevoitoriul cetitorii va observa din această mică schiță, „quodlibet”-ul, ce va apăre de sub tipariu, deși nu conține nici un adevăr istoric, fiind compus după fantasia cea mai elastică șovenistă-maghiară, totuși este foarte bun pentru distracțiune, amuzant și curios. Sulița, ce vrea autorul să o infigă în conștiința românilor pentru a combate a lor latinătate, este băgată într-o teacă împodobită cu flori fantastice și buruene escotice, ce se pot produce nu din însași natura ci numai din muzeul național din Budapesta.

Dl Réthy combate în scrierea sa și pe dnl Hunfalvy, reflectând, că greșese dnl Hunfalvy, când afirmă despre „păstori români,” că ei ar fi venit în urma ungurilor pe aceste locuri — din Bulgaria; pentru că după dl Réthy „păstori români” ar fi venit pe aici — din Albania. Această mică țeară, Albania, a produs odinioară, „ca prin minune” atâta păstori încât ea a fost în stare să împopuleze cinci-șese alte țări! și încă să mai rămână și acasă în Albania pe atâta păstori; și că păstori veniți ar fi făcut cuceriri de teritoriu și cuceriri colosale de naționalitate, ce până la dl Réthy în istoria lumii au ramas necunoscute și neinventate de nici un om învățat.

Dacă nu păstori ai dlui Réthy ar fi o realitate, și nu precum sunt, o fantasmă goală: tot românul ar trebui să fie mai fals astăzi, ca ori când; pentru că dacă acești păstori cu bătele în mâni fuseră odinioară atât de eroici, și cuceritori, — unde va ajunge aceasta ginte românească, când nu numai păstori ei de astăzi, dar fie care fiu al ei va fi provădit după recerînța timpului modern cu sabie, pușcă și pistole, cu munițiune? Acești păstori ai fantasiei „învățaților” maghiari ar fi într-o adevăr mai valoroși și mai vitezi, decât multele legiuni ale împăratului Traian, trimise în Dacia; căci, până când aceste legiuni romane — după dl Réthy — ar fi dispărut cu totul, ar fi pierdut tot ce ei mai înainte au cucerit în trei expedițiuni mari de resbel, — „păstori albanezi” din contra n'au cucerit numai teritoriul de astăzi, dar au amalgamisat chiar și populațiunea toată. Legiunile lui Traian în Dacia apar în cartea dlui Réthy ca muscalii la Plevna cu redutele pierdute, ear păstori albanezi apar ca dorobanții români cu redutele cucerite și menținute.

Cred însă, că asupra cărții amintite va urma — dacă va urma — și vre-o critică amenunțată din thesă în thesă. Atragem anume atențiunea criticilor români și streini asupra acestei cărți lipsită de orice basă științifică, căci în consecuențe merge până la ridicolitate și absurditate. Osteneala, ce o vor pune istoriografi nostri în apărarea acestui pamflet, va fi roditoare din punct de vedere sanitar. O critică-satură ca aci nu se poate nici închipu mai minunată.

Mi țin de datorință plăcută a atrage atențiunea publicului român asupra acestei cărți curioase în fe-

lul ei; 2 fl. nu sunt puțini, dar nici mulți pentru o distracțiune încântătoare, ce-și va câștiga cetitorul ei cetindu o din doască în doască, sau deoarece „suntem” un popor de origine „slavă” — din buche în buche.

În timpurile aceste grele, când lucrăm și asudăm nu atât pentru noi, ci mai mult spre a satisfacem foamei imensului numer de nemernici, cărora li se dă aplicare, după ce și-au prădat toată averea numai ca să nu peie de foame; când fruntea fiecăruia dintre noi e încrețită de gândurile, ce ni le impun sarcinile vieții; cei ce și în aceste timpuri grele ne câștigă ceasuri senine, sunt țiganii lăutari și în companie cu ei „scriitorii” șovenisti maghiari.

C. M. Scevola.

Principele Alecsandru al Bulgariei

Amănunte din viața și guvernarea sa, scrise de preotul Adolf Koch, duhovnicul principelui.

(Urmare.)

Donducow era însărcinat de către guvernul seu, să prelucraze o constituție pentru Bulgaria „pentru a nu lăsa Bulgaria cu totul la dispozițiunea principelui german.” (Astfel scrie Sobolew: Întâiul principe al Bulgariei pag. 84.) A alcătui o constituție, nu era tocmai lucru ușor pentru un rus, și de aceea Donducow luă de model constituția sârbească. Proiectul, care conținea dispozițiuni foarte curioase privitoare la compunerea camerei și la înființarea unui consiliu de stat ca cea mai înaltă instanță a tuturor ramurilor administrative și ca autoritatea înscănată cu esaminarea proiectelor de legi înainte de aducerea lor în cameră, a fost supus spre esaminare unei reprezentațiuni naționale adunate „ad hoc” și compusă din notabilii Bulgariei de nord și de sud. Această adunare a fost deschisă la Tîrnova, la 23 Februarie, 1879. Primele ședințe ale acestei adunări arătară, că un spirit intransigent, pur democratic o stăpânesce. La început se părea, că adunarea nici nu vrea o discută Constituțiunea, ci vrea numai să protesteze contra înbușăcării Bulgariei de către Europa și apoi să se disolve în pace. Dar mintea veni îndată tuturor la loc și după o avertisare a lui Alecsandru al II-lea, adunarea decise ca să intre în desbateri. O comisiune de 15 pentru esaminarea constituțiunei lui Donducow, compusa din 170 articole a fost numită. Această comisiune, care era condusă de un spirit conservator, făcu propuneri foarte bune pentru modificarea constituțiunei lui Donducow, din nefericire însă acele modificări au fost respinse de cameră.

Ce privia consiliul de stat, spiritele se împărțiră în două. Din momentul acela se născură partidele politice în Bulgaria. Partida, care era pentru consiliul de stat își dete numele de conservatoare, partida dușmană consiliului de stat se numi liberală.

Bărbați ca Stoiloff, Grecoff, Burmoff, Balabanoff, Nacevici, Vulcovici și alții erau pentru Karaveloff, care se uni apoi cu Zancoff, care în comisiune avea tocmai părerea contrară, și care se învârtia după bătaia vântului, și alții erau contra consiliului de stat. Partida, care era contra căpăta maiortatea și această instituțiune atât de trebuincioasă vieții statului, a fost ștearsă din instituțiune. În ședințele următoare se luă decisiunea, ca sobrania să fie compusă din deputați direct aleși de popor prin vot secret și ca fie-care cetățean bulgar ajuns la vârsta de 21 de ani, să aibă dreptul electoral activ, ear dela vârsta de 30 de ani, dacă scie să scrie și să cetească, dreptul de a fi ales. Fiecare deputat să aibă dreptul să aducă în cameră proiecte de legi, dacă ele sunt susținute de o pătrime din membrii camerei. Presa să fie liberă și dreptul de a ține întruniri să nu fie supus nici unei restricțiuni. Un principe să fie ales ca cap al statului, care să aibă puterea de executivă, controlul organelor, dreptul de a numi miniștri, comanda peste toată forța armată, dreptul de sancționare a legilor, cari vor fi votate de cameră, dreptul de a convoca camera la termine hotărâte și în casuri extraordinare.

La 29 Aprilie a fost ales principele Alecsandru de Battemberg, propus de Rusia și binevădit de toate celelalte puteri, ca principe al Bulgariei. După această alegere, adunarea națională se disolvă, după ce alege mai întâiu o comisiune de 6 deputați pentru ca să meargă să salute pe principe.

Principele Alecsandru se afla atunci la Berlin și când auți această veste, el nu era de loc dispus să primească tronul bulgar. Împăratul Alecsandru al II-lea stăruie însă foarte mult și numai astfel principele se înduplecă să meargă în Bulgaria.

La 7 Iuliu principele Alecsandru sosi la Varna. De aci merge prin Ruscuc la Tîrnova (8 Iuliu), unde depuse dinainte adunării naționale, care se convocase la 3 Iuliu, jurământul, că va păzi constituția. După aceea plecă la Sofia. Partida liberală, care auțise vorbe, ce rostise principele Alecsandru în privința constituțiunei, făcu fel de fel de demonstrațiuni. Copii mici și dascălii lor țineau cuvântări și în fie-care sat, pe unde trecea principele, se făcură Arcuri de triumf care înserpitiunea: Trăiască constituția din Tîrnova.

La 13 Iuliu sosi Alecsandru la Sofia și imediat luă frânele guvernării în mână. El căută să formeze mai întâiu

un minister. Deoarece îi lipsia cunoștința necesară de persoane, el se adresă la consulul general rus, Davidow, și acesta îi numi pe Burmow, Nacevici, Atanasovici, Stoilow, Grecoff și Dragan Zancoff ca oamenii cei mai nimeriți și capabili.

Zancoff nu vruse să intre într'un minister cu Grecoff, pentru că acesta îl insultase odată în ședința adunării constitutive și de aceea principele a fost nevoit să compue următorul minister: Președinte al consiliului și ministru de interne: Burmow; justiție: Grecoff; externe: Balabanow; finanțe: Nacevici; instrucțiune: Atanasovici; războiu: Parenzow. Davidow, recomandând acele persoane, a desemnat principelui Bulgariei, pe cei mai buni și mai cum se cade, pe cari îi cunoștea și propunerea sa a numit mai sus au făcut parte din comisiunea de 15 pentru esaminarea constituției lui Donducow și în cameră ele au votat conservativ.

Autorul descrie apoi firea acestor oameni: Burmow și Balabanow sunt caractere foarte problematice; Nacevici și Grecoff, oameni inteligenți, energici și probi.

Atanasovici, om cum se cade; înainte de a fi fost ministru era profesor la București.

Ca membru privilegiat era ministrul de resbel, Parenzow, general rus, foarte tînăr și ce privea arta militară era foarte mărginit, încât de abia posedă știința necesară unui șef de companie.

Când se îmbăta făcea cele mai mari prostii și înjosia uniformă, ce purta. Așa se povestesc următoarea istorioară nostimă despre dînsul:

Principele vizită odată lagărul militaresc, care era la poalele Vitoșului, câteva kilometre în depărtare de oraș. Parenzow, beat mort se acăța de o dată în dos de arcurile trăsuri și începu să strige „ura” cât îl lua gura. Principele când vădu, că toate străduințele de a-l depărta dela trăsura sunt zadarnice, căci se acățase acolo ca o maiamuță, porunci vizitiului să întoarcă în oraș și astfel trăsura intră în oraș și până la palat Parenzow striga și sbera într'una „ura”.

Parenzow mai era și partizan al partidei anti-dinastice a lui Donducow și agita împreună cu oficerii sei din răspuneri contra principelui chiar prin popor. Dînsul poate că n'ar fi făcut nici o ispravă, căci era prea prost să facă vr'un lucru cu minte, însă ajutoarele sale, colonelul Tîmler, completă prin viclenia sa și prin alegerea ori și căruia mijloc cât de înjositor incapacitatea lui Parenzow. Eată cari erau cauzele, că dînsul a devenit imposibil în Bulgaria.

Pe lângă miniștri mai era încă o persoană, care influența totul. Era colonelul rus Șepelew, adjutant al împăratului. Șepelew a fost dat principelui Alecsandru ca atășat militar și sfetnic din partea împăratului rusesc. El era un om inteligent, instruit și bun tovarăș, însă după scurtă vreme se demască, nu ca trimis al împăratului, ci ca o unealtă a ministrului de războiu.

Așa dar primul ministeriu, ce-și alcătui-se principele se compunea din bărbați inteligenți și capabili, însă chiar în adunarea constitutivă s'a vădu, că acești bărbați nu dispuneau de maiortatea camerei.

(Va urma.)

Varietăți.

* Maiestatea Sa Vineri dimineața s'a reîntors din Budapesta la Viena.

* (Personal.) Escelenția Sa I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul cu trenul de ieri dimineața s'a reîntors în mijlocul nostru.

* (O mistificare.) După cum ni se scrie din Toplița, comunicatul din Nr. 76 al diarului „Budapesti Hirlap” că acolo „un june român (oláh fiu) ar fi omorît pe mumăsa”, este într-o atâta o mistificare, încât respectivul june nu e român, ci secuiu neaoș. Rectificarea a urmat în Nr. 84 al numitului diar, pre carea ca un ce caracteristic o traducem în următoarele:

„Ce privește vestea aceasta, primirăm dela dl Georgiu Popeszkú, parochul gr. or. de acolo, detaurii mai de aproape, din care se vede, că fiul ucigaș n'a fost român (oláh) ci un secuiu pribegit nu de mult prin comună, care era cunoscut în deobște ca un om depravat. Facem această rectificare cu atât mai cu plăcere, pentru că vestea a dat ocaziune dlui paroch la o epistolă frumoasă, patriotică, pe care o aflăm vrednică ca să o tipărim. În epistola aceasta bētrānul paroch vorbind de amicitia dintre maghiari și români, scrie următoarele: „Aici în Toplița maghiarii și români trăiesc la olaltă de secol, dar nimeni nu-și aduce aminte să fie fost vre-odată ceartă între noi. Buna înțelegere o am dovedit și în 1848—1849, când luptarăm împreună pentru libertate, fără diferență de confesiune și naționalitate. De ar da Dumnezeu, ca în Ungaria întreagă atât maghiarii cât și români să fie tot așa de buni patrioți și tot așa concordie și frățietate să domnească între ei, ca la noi între maghiari și români. Atunci ar putea crede ori și cine, că nu este în lume putere, fie muscălească, fie de altfel, carea să ne poată strica. Urmeze tot insul acest princip, și facă asemenea ca noi aici: apoi a încetat orice controversă, și patria va sta neclătită.” — De am mai multe popi (pópánk), cum este acesta, o ce mult folos am avea de ei, maghiarii și români de o potrivă!”

